

Benlik Belirginliği Ölçeği ve Kendiliknesnesi İhtiyaçları Envanterlerinin Ergenlerde Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi

Investigation of the Psychometric Properties of the Self Clarity Scale and Selfobject Needs Inventories in Adolescents

ÖZET

Bu çalışmada yetişkin örneklem için uyarlama çalışması daha önce yapılmış olan Benlik Belirginliği Ölçeği ve Kendiliknesnesi İhtiyaçları Envanteri'nin ergenlerdeki psikometrik özelliklerinin incelenmesi ve geçerlik güvenirlik çalışmasının yapılması amaçlanmıştır. Katılımcılar, 14-18 (15.60±1.19) yaş aralığındaki 258'si (%66.8) kız ve 128'i (%33.2) erkek olmak üzere toplam 386 lise öğrencisinden oluşmaktadır. Katılımcılar Benlik Belirginliği Ölçeği ve Kendiliknesnesi İhtiyaçları Envanteri'nin yanı sıra Ergen Kimlik Değerlendirme Ölçeği'ni doldurmuşlardır.

BBÖ'nün geçerliği için yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda, ölçeğin tek faktörlü ($X^2/sd=2.89$, CFI=.90, GFI=.94, AGFI=.91) yapısı için uyum iyiliği indekslerinin yeterli olduğu ve ölçek maddelerinin faktör yüklerinin .33 ile .73 aralığında değiştiği tespit edilmiştir. KİE için yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda varyansın %33.90'ını açıklayan üç faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Yakınsak geçerlik için gerçekleştirilen korelasyon analizlerinde ise BBÖ, KİE ve EKDO arasında anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. BBÖ ve KİE'nin güvenirlik analizi kapsamında sadece KİE'nin aynalanmadan kaçınma ihtiyacı alt boyutu (.66) dışında bütün ölçek ve alt ölçeklerin Cronbach Alpha değerleri .70'in üzerinde bulunmuştur. Ölçeklerin madde toplam korelasyonlarının ise BBÖ için .29 ile .61 ve KİE için .27 ile .59 aralığında olduğu saptanmıştır. BBÖ ve KİE'nin ergenlerdeki psikometrik özelliklerinin yeterli olduğu ve ergenlerle yapılacak araştırmalarda kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Benlik belirginliği, Kendiliknesnesi ihtiyaçları, Geçerlik, Güvenirlik

ABSTRACT

This study aims to examine the psychometric properties of the Self-Concept Clarity Scale (SCCS) and Self-Object Needs Inventory (SONI), which were adapted for adult samples, in adolescents and to conduct a validity and reliability study. The participants consisted of a total of 386 high school students, 258 (66.8%) female and 128 (33.2%) male, aged between 14-18 (15.60±1.19). The participants completed the SCCS and SONI, as well as the Assessment of Identity Development in Adolescent (AIDA). As a result of the confirmatory factor analysis conducted for the validity of the SCCS, it was determined that the goodness of fit indices were sufficient for the single-factor structure of the scale ($X^2/sd=2.89$, CFI=.90, GFI=.94, AGFI=.91) and the factor loadings of the scale items ranged from .33 to .73. As a result of the exploratory factor analysis conducted for the SONI, a three-factor structure explaining 33.90% of the variance was obtained. In the correlation analyses conducted for convergent validity, significant relationships were found between the SONI, SCCS, and AIDA. Within the scope of the reliability analysis of the SCCS and SONI, Cronbach Alpha values of all scales and subscales were found to be above .70 except for the avoidance from mirroring sub-dimension of the SONI (.66). The item-total correlations of the scales were found to be between .29 and .61 for the SCCS and between .27 and .59 for the SONI. It was observed that the psychometric properties of the SCCS and SONI in adolescents were sufficient, indicating that they were valid and reliable measurement tools that could be used in studies conducted with this population.

Keywords: Self-concept clarity, Self-object needs, Validity, reliability.

GİRİŞ

Kişinin benlik veya kendilik temsilini etkileyen derin değişiklikleri içeren kritik bir geçiş dönemi olan ergenliğin en önemli görevi, benliğin ve net bir kimlik duygusunun geliştirilmesidir (Erikson, 1968; Marcia, 1966). Benlik kavramı, bireyin kişisel özelliklerine ve becerilerine dair muhakeme kapasitesini içermektedir ve bireyin değerlendirmelerinin içsel açıdan tutarlı ve gelişimsel açıdan istikrarlı olması ise benlik belirginliği olarak adlandırılır (Campbell ve ark., 2003; Crocetti ve ark., 2016). Bu bağlamda benlik belirginliği bireyin kendisiyle ilgili tutarlı duygu ve düşüncelere sahip olma ve bunları davranışlarına entegre edebilme yeteneği olarak tanımlanabilir (Blazek ve Besta, 2012).

Yıldız Bilge¹

Muhammed Erdinç Türk²

How to Cite This Article

Bilge, Y. & Türk, M. E. (2025). "Benlik Belirginliği Ölçeği ve Kendiliknesnesi İhtiyaçları Envanterlerinin Ergenlerde Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 11(3): 526-536. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15544697>

Arrival: 11 April 2025

Published: 30 May 2025

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Yaşam Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye

² Doktora Öğrencisi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Klinik Psikoloji ABD, İstanbul, Türkiye.

Benlik belirginliği kavramının sağlıklı kimlik gelişimiyle güçlü bir bağlantı içinde olduğu ileri sürülmektedir (Campbell ve ark., 1996; Lodi-Smith ve Crocetti, 2017; Schwartz ve ark., 2010). Benlik belirginliği yüksek bireylerin yaşadıkları problemler nedeniyle dağılma yaşamadığı, alternatif çözümler geliştirebildiği, nasıl davranacaklarına dair farklı yöntemler belirleyebildiği, başkaları tarafından tahmin edilebilir bir yapıda oldukları görülmektedir (Bigler ve ark., 2001). Alanyazındaki çalışmalarda hayatta anlam algısının, duygu düzenleme becerisinin ve yüksek özsaygının benlik belirginliği ile pozitif yönde ilişkili olduğu tespit edilmişken (Belon ve ark., 2011; Campbell ve ark., 1996; Wong ve ark., 2016; Wu ve ark., 2010) depresyon, yalnızlık, kaygı, beden imgesi, borderline kişilik özellikleri ve yeme bozuklukları gibi problemlerin ise benlik belirginliği ile negatif yönde ilişkili olduğu saptanmıştır (İmamoğlu ve Bilge, 2022; Richman ve ark., 2016; Schwartz ve ark., 2012; Van Dijk ve ark., 2014; Vartanian ve Dey, 2013). Aynı zamanda benlik belirginliğinin gelişiminin kişinin çocukluk dönemindeki aile ortamı ve ilişkileriyle yakından bağlantılı olduğu (Audet ve ark., 2022; Koepke ve Denissen, 2012), istikrarlı yakın ilişkilerin ve çevre etkileşimlerinin benlik belirginliğinin gelişimine katkı sağladığı da (Crocetti ve Van Dijk, 2016; Lodi-Smith ve DeMarree, 2018) ileri sürülmektedir.

Kimlik gelişimi üzerinde etkili olan bir diğer kavram ise kendiliktir ve kendilik kavramı üzerinde en fazla duran kuramcının Kohut olduğu söylenebilir. Kohut (1978) kuramında, tutarlı bir kendilik gelişiminin “önemli ötekilerin” bebeğe karşı tepkilerinin bir sonucu olduğunu ileri sürmüştür ve bu önemli diğerlerine "kendiliknesneleri" adını vererek bunların çocuğun sağlıklı narsisizminin gelişiminde önemli bir rol oynadığını ifade etmiştir. Kohut (1971), kritik gelişim dönemlerini belirli kendiliknesnesi ihtiyaçlarıyla ilişkilendirmiştir: (a) aynalanma (kişinin nitelikleri ve başarıları için hayranlık duyulması ihtiyacı), (b) idealleştirme (önemli başkalarıyla ilgili idealleştirilmiş imgeler oluşturma ve onlarla birleşme deneyimi yaşama ihtiyacı) ve (c) ikizlik (başkalarına benzer hissetme ve onlarla ilişkilere dahil olma ihtiyacı). Ek olarak çocukların istikrarlı bir kimlik geliştirmek ve öz saygılarını düzenlemek için bakımverenlerini kendiliknesneleri olarak kullandıklarını da ifade etmiştir. Kohut (1984) bu üç kendiliknesnesi ihtiyacının karşılanmasının çocukların kendiliklerinin bütünlük (bütün olarak benliğin kalıcı bir deneyimi), canlılık (dünyayla yüzleşmek için güçlenmiş hissetme) ve uyum (kendini sakinleştirme kapasitesi) niteliklerini geliştirdiğini belirtmiştir. Bu ihtiyaçların engellenmesinin ise acı, depresyon, kaygı, öfke, hiddet ve utanca yol açacağını iddia etmiştir (Kohut, 1984).

Kendiliknesnesi ihtiyaçlarından aynalanmanın tatmini için Kohut (1971), çocukların kendilerine hayranlık duyan, ilerlemelerini ve başarılarını takdir eden bir bakıcıya ihtiyaç duyduklarını ileri sürmüştür. Ayrıca bu ihtiyacın tatmininin, bireyin başkaları tarafından değer görmesine ve sahip olduğu nitelikleri ve başarılarıyla gurur duymasına katkıda bulunduğunu vurgulamıştır. İdealleştirme ihtiyacının tatmini için çocukların hayranlık duyabilecekleri ve kendilerini o kişilerin son derece hayranlık uyandıran nitelikleriyle ilişkilendirebilecekleri veya onların bir parçasıymış gibi hissedebilecekleri bir veya daha fazla idealize edilmiş ebeveyn figürünün gerekli olduğunu belirten Kohut (1971) böyle bir özdeşleşmenin çocukların gelişimlerine, ideallere sahip olmalarına, yüksek fakat gerçekçi hedefler koymalarına yol açacağına dikkat çekmiştir. Kohut (1984) ikizlik ihtiyacının tatmininin ise çocukların kendilerini diğerleriyle benzer hissetmelerini ve kendilerini çevreleyen ve koruyan bir grubun (örneğin aile) “parçası” gibi hissetmelerini sağlayarak bireylerin toplum kodlarını benimsemelerini, sosyal beceri, empati ve bağlılık duygusuna sahip olmalarını kolaylaştırdığını öne sürmüştür.

Kohut’a (1971) göre, büyülenmecilik, idealizasyon ve ikizlik hatlarındaki kendiliknesnesi ihtiyaçlarını karşılamada başarısız olduklarında, dönüştürücü içselleştirme süreci bozulur ve patolojik narsisizm ortaya çıkabilir. Ayrıca bu üç hattın gelişimindeki aksaklıkların, zaman içerisinde kişinin yaşamın zorluklarıyla başa çıkma becerisini azaltabilir ve kırılgan öz saygı ile karakterize edilen benlik bozukluklarına yol açabilir (Kohut ve Wolf, 1978). İlgili alanyazın incelendiğinde bir çalışmada travma semptomları ile depresif semptomlar arasındaki pozitif ilişkiyi aynalanma ihtiyacının arttırdığı bulunmuştur (Arble ve ark., 2021). Bir başka çalışmada ise bütün kişilik bozuklukları ile aynalanma- idealizasyon- ikizliğe yaklaşma ve idealizasyon- ikizlikten kaçınma kendiliknesnesi ihtiyaçları arasında pozitif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir (Bingöl ve Bilge, 2023). Doğrudan kendiliknesnesi ihtiyaçları ele alınmamış olsa da alanyazında ilişkili çalışmalar bulunmaktadır. Ebeveynlerinden yeterli onay görmeyen ergenlerin daha yüksek düzeyde kaygı ve depresyon yaşadığı saptanmıştır (Harter, 1999). Başka bir araştırmada rol modellerle (öğretmen veya mentor) kurulan ilişkilerin, ergenlerin kimlik oluşumunu desteklediği belirtilmiştir (Rhodes ve ark., 2006). Ek olarak akranları tarafından kabul gören ergenlerin benlik saygısının daha yüksek olduğu (Laible ve ark., 2004), akranlarıyla güçlü bağlar kuran ergenlerin daha yüksek düzeyde sosyal uyum ve benlik saygısı gösterdiği (Bukowski ve ark., 1996) ve ergenlerin akranlarıyla kurduğu bağların, kimlik keşfi sürecini desteklediği (Brown ve Larson, 2009) saptanmıştır.

Benlik belirginliği ve kendiliknesnesi ihtiyaçları kavramlarının ergenlik döneminde görülen kimlik gelişimi sürecinde rol oynayan kavramlar arasında yer aldıkları görülmektedir (Barrera, 2016). Kimlik gelişimi sürecini sağlıklı tamamlayan bireylerin başta kişilik patolojileri olmak üzere olası birçok ruhsal probleme karşı daha dayanıklı olduğu (Akhtar ve Samuel, 1996; Becht ve ark., 2017; Foelsch ve ark., 2009; Goth ve ark., 2012; Kroger, 2017) çeşitli çalışmalarla desteklenmiştir. Bahsi geçen benlik belirginliği ve kendiliknesnesi ihtiyaçları kavramlarının değerlendirilmesinde kullanılan ve Türkçe adaptasyon çalışması yapılmış ölçekler bulunmaktadır. Campell ve arkadaşlarının (1996) geliştirdiği Benlik Belirginliği Ölçeği (BBÖ) Sümer ve Güngör (1999) tarafından, Banai ve arkadaşlarının (2005) geliştirdiği Kendiliknesnesi İhtiyaçları Envanteri (KİE) Yurduşen ve Gençöz (2018) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ancak bu uyarlama çalışmaları yetişkin örnekleminde gerçekleştirilmiş olup ölçeklerin ergenlerde geçerlik ve güvenirlik çalışmaları henüz bulunmamaktadır. Bu iki kavramın kimlik gelişimindeki önemi ve ergenlik dönemindeki kimlik gelişimi sürecindeki sorunların da hem sağlıklı gelişim hem de çeşitli psikolojik problemler üzerindeki etkisi düşünüldüğünde her iki ölçeğin de ergenlerde kullanılabilmesinin alanyazında yapılacak çalışmalara yüksek bir katkısının olacağı görülmüştür. Bu nedenlerle de bu çalışmada BBÖ ve KİE ölçeklerinin ergen örnekleminde geçerlik ve güvenirliğinin yapılması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Katılımcılar

14-18 (15.60±1.19) yaş aralığındaki 258'si (%66.8) kız ve 128'i (%33.2) erkek olmak üzere toplam 386 lise öğrencisinden oluşmaktadır. Öğrencilerin 113'ü %29.3) 9., 46'sı (%11.9) 10., 163'ü (%42.2) 11. ve 64'ü (%16.6) 12. sınıfta öğrenim görmektedir. Katılımcıların annelerinin 117'si (% 30.3) ilkokul, 63'ü (%16.3) ortaokul, 107'si (%27.7) lise, 97'si (%25.1) üniversite ve üzeri; babalarının 69'u (% 17.9) ilkokul, 65'i (%16.8) ortaokul, 127'si (%32.9) lise, 123'ü (%31.9) üniversite ve üzeri eğitim düzeyindedir, annelerin 382'si (%99) sağ, 2'si (%0.5) vefat etmiş, 2'si (%05) belirtmemiştir, babaların 377'si (%97.7) sağ, 7'si (%%1.8) vefat etmiş, 2'si (%05) belirtmemiştir. Katılımcıların ailelerinin 14'ü (%3.6) düşük, 342'si (%88.6) orta ve 30'u (%7.8) yüksek gelir düzeyindedir.

Veri Toplama Araçları

Benlik Belirginliği Ölçeği (BBÖ): Campell ve arkadaşları (1996) tarafından geliştirilen ölçek 7'li Likert tiptedir ve toplam 12 madden oluşmaktadır. Türkçe uyarlama çalışması Sümer ve Güngör (1999) tarafından gerçekleştirilen ölçek içsel inançların açık ve net bilgiye hangi oranda dayandığını, istikrarlı olup olmadığını ve tutarlılığını belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasındaki Cronbach Alfa değeri .89 olarak saptanmıştır.

Kendiliknesnesi İhtiyaçları Envanteri (KİE): Kohut'un kendiliknesnesi ihtiyacı kuramına göre kendiliknesnesi ihtiyaçlarına yaklaşma ve kaçınmaya yönelik ihtiyaç düzeyinin belirlenmesi için Banai ve arkadaşları (2005) tarafından geliştirilen ölçek 7'li Likert tipi olup 38 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması Yurduşen ve Gençöz (2018) tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın Türkçe formu aynalanma/ idealizasyon/ ikizlik ihtiyacına yaklaşma, idealizasyon/ikizlik ihtiyacından kaçınma ve aynalanmadan kaçınma olmak üzere 3 alt boyuta sahiptir. Bu alt boyutların Cronbach alfa katsayıları aynalanma/idealizasyon/ikizlik ihtiyacına yaklaşma için .84, idealizasyon/ikizlik ihtiyacından kaçınma için .79 ve aynalanmadan kaçınma için ise .65 olarak hesaplanmıştır (Yurduşen ve Gençöz, 2018).

Ergen Kimlik Değerlendirme Ölçeği (AIDA-Türkiye): Goth ve arkadaşları (2012) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması Çuhadaroglu Çetin ve arkadaşları (2016) tarafından gerçekleştirilmiştir. AIDA-Türkiye, sağlıklı kimlik gelişimini, kimlik krizi ve kimlik dağılmasından ayırt etmek ve kişilik bozukluğuna geçişi yordamak amacıyla geliştirilen ve 58 maddeden oluşan beşli Likert tipi bir öz bildirim ölçeğidir. Süreklilik ve Tutarlılık olmak üzere iki alana sahip olan ölçeğin süreklilik alanı kendiliğin şu anda ve zaman içerisinde var olduğunu hissetme, tutarlılık alanı ise net bir kendilik tanımının kimlik bütünlüğü içerisinde deneyimlenmesini ifade etmektedir. Ayrıca bu iki alanın kendi içinde üçer psikososyal işlevsellik alt bölümü de bulunmaktadır. Bu alt bölümler süreklilik için özellikler, ilişkiler ve duygusal kendilik deneyimi kalıcılığı alt ölçeklerinden ve tutarlılık için tutarlı kendilik, özerklik ve bilişsel kendilik deneyimi alt ölçeklerinden oluşmaktadır. AIDA-Türkiye'nin Türkçe uyarlama çalışmasında Cronbach Alfa güvenirliklerinin toplam test için .93, iki ana alt ölçek için .83 ve .90, diğer alt ölçekler için ise .65 ve .80 arasında değiştiği tespit edilmiştir (Çuhadaroglu Çetin ve ark., 2016).

İşlem

Çalışmaya başlamadan önce her iki ölçek için de ölçeklerin uyarlama çalışmasını gerçekleştiren yazarlardan ergen formlarının geçerlik ve güvenirliğinin incelenmesine ilişkin gerekli izinler alınmıştır. Daha sonra

araştırma için İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Etik Kurul'undan 04.07.2024 tarih ve E-59090411-20-105677784 sayılı etik kurul izni alınmıştır.

Çalışmada her iki ölçeğin bir arada geçerlik ve güvenilirliğinin gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. Bu ölçeklerin Türkçe alanyazında doğrudan bir karşılığının bulunmaması nedeniyle her iki ölçeğin birbirleri için ölçüt geçerliği amacıyla kullanılmasının yanı sıra her iki kavramla da olası ilişkisinin güçlü olduğu düşünülen ergen kimlik değerlendirme ölçeğinin (EKDÖ) de ölçüt geçerliği için uygulanmasına karar verilmiştir. Ergen formu bulunmayan her iki ölçeğin ikinci yazarın doktora tezi kapsamında kullanılacak olması nedeniyle tez için veri toplamadan önce sadece bu üç ölçeğin olduğu bir formla çeşitli devlet okullarında uygulamalar yapılarak ölçeğin geçerlik güvenirlik çalışması için veri toplanmıştır. Veri toplama aşaması başlamadan önce İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır. Veri toplama süreci öncesinde ilk olarak en düşük yaş grubuna karşılık gelen 13 yaş grubunun bulunduğu 45 (24 kız, 21 erkek) kişilik bir sınıfın öğrencilerinden ölçeği doldurmaları ve ölçekte anlamadıkları maddeler için her maddenin altındaki boşluğa anlamadıkları kelime veya ifadeleri not etmeleri istenmiştir, sıklıkla not düşülen maddeler için sözlü olarak da öğrencilerden geribildirimler alınmıştır. Öğrencilerin büyük bir kısmının BBÖ'nün iki düz maddesini (7 ve 11. maddeler) yanıtlarken diğer sorulardan farklı bir yönde cevaplamaları gerekliliği nedeniyle bir karmaşa yaşadıkları görülerek bu maddelerin de diğer maddelerle aynı yönde yazılmasına karar verilmiştir. Bunun dışında bazı öğrenciler tarafından BBÖ'nün 1 ve 5. maddelerinin tam anlaşılmadığının belirtilmesi üzerine bu iki madde daha açık ifade edilmeye çalışılmıştır. KİE'nin maddelerinin neredeyse tamamı öğrenciler tarafından anlaşılmıştır. Sadece üç maddenin cümlelerinde oldukça küçük değişiklikler yapılmıştır. Ölçek maddelerinin anlaşılabilirliğinin test edilmesi için gerçekleştirilen bu pilot uygulamadan sonra asıl uygulamalar başlatılmıştır. Verilerin toplanması okullarda sınıf ortamında kâğıt-kalem testi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Ölçeklerin uygulanması yaklaşık 15-20 dakika aralığında sürmüştür ve bütün katılımcıların velilerinden ve kendilerinden gönüllü onam alınmıştır.

İstatistik Analizler

Veri analizi kapsamında ilk olarak toplanan verilerin istatistiksel analizler için uygunluğunun belirlenmesi amacıyla çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanmış ve verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Daha sonra yapı geçerliği kapsamında Benlik Belirginliği Ölçeği'nin (BBÖ) mevcut yapısının Türk kültüründe doğrulanıp doğrulanmadığının tespiti için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ve Kendiliknesnesi İhtiyaçları Envanteri (KİE) için ise Türkçe uyarlama çalışmasında olduğu gibi açıklayıcı faktör analizi (AFA) yapılmıştır. Ayrıca yakınsak geçerlik kapsamında BBÖ ve KİE'nin birbirleri ile ve AIDA-Türkiye ile olan korelasyonlarının tespiti için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Güvenirlik analizleri ise Cronbach Alfa katsayısı değerleri ile tespit edilmiştir. Ölçeklerin madde analizi kapsamında her bir madde için alt ve üst %27'lik gruplar t testi ile karşılaştırılmıştır. BBÖ'nün yapısal geçerliliğinin doğrulanması amacıyla yapılan DFA'da AMOS v.25 programı ve diğer analizlerde ise SPSS v.25 kullanılmıştır.

BULGULAR

Normallik ve Güvenirlik Bulguları

Ölçek uyarlama çalışmalarında katılımcı sayısının ölçek maddelerinin en az 10 katı kadar katılımcıyla gerçekleştirilmesi gerektiği (Kline, 2013) kriterinden hareketle katılımcı sayısının iki ölçek arasından daha fazla madde sayısına sahip olan KİE'nin 10 katı olacak şekilde olmasına özen gösterilmiştir. Çalışma için toplam 391 ergen verisi toplanmış olmakla birlikte 3 kişinin ölçekleri eksik bir şekilde doldurması ve 2 kişinin uç değerlere sahip olması nedeniyle 5 ergenin verisi çıkarılarak analizler 386 ergen verisiyle gerçekleştirilmiştir. Uç değerler çıkarıldıktan sonra sürekli değişkenlerin basıklık ve çarpıklık değerleri hesaplanmıştır ve normal dağılıma uygun oldukları saptanmıştır. Aynı zamanda KİE, BBÖ ve yakınsak ölçek olan AIDA-Türkiye'nin güvenirliklerinin değerlendirilmesinde en sık kullanılan iç tutarlık katsayısı olan Cronbach Alpha değerleri ve KİE ve BBÖ için madde toplam korelasyonları hesaplanmıştır. KİE'nin alt boyutu olan aynalanma ihtiyacından kaçınma dışındaki bütün ölçek alt boyut ve toplam puanlarının Cronbach Alpha değerlerinin .70'in üzerinde olduğu saptanmıştır. Madde toplam korelasyonları BBÖ için bütün maddelerde .30'un üzerinde iken KİE'de 18 ve 35. maddeler dışındaki maddelerde .30 üzerindedir, bu her iki maddenin madde toplam korelasyonlarının ise 35. madde için .29 ve 18. madde için .27 olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada kullanılan sürekli değişkenlerin ortalama, standart sapma, çarpıklık, basıklık değerleri ve Cronbach Alpha katsayıları Tablo 1'de, BBÖ'nün madde toplam korelasyonları Tablo 3'te ve KİE'nin madde toplam korelasyonları ise Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 1: Sürekli değişkenlerin ortalama, standart sapma, çarpıklık, basıklık puanları, iç tutarlılık Cronbach Alpha katsayıları ve ölçekler arasındaki korelasyonlar

N= 386	Ort.	SS	Çarpıklık	Basıklık	A	2	3	4	5	6	7
1. BBÖ	46.81	12.88	-.48	-.10	.79	-.12*	-.05	.04	-.20**	-.28**	-.26**
2. KİE-AİİYİ	67.75	18.28	-.48	-.03	.84	1	.08	.02	.17**	.49**	.39**
3. KİE-İİKİ	24.49	9.50	.35	-.36	.74		1	.13*	.41**	.34**	.40**
4. KİE-AİK	22.53	7.39	.23	.12	.66			1	-.11*	-.11*	-.12*
5. AIDA-Türkiye-Süreksizlik	39.81	13.35	.06	-.58	.74				1	.71**	.89**
6.AIDA-Türkiye-Tutarsızlık	50.83	20.33	.26	-.27	.88					1	.95**
7. AIDA-Türkiye-Toplam	90.64	31.23	.14	-.41	.90						1

*p<.05, **p<.01

BBÖ: Benlik Belirginliği Ölçeği, KİE (Kendiliknesnesi İhtiyaçları Envanteri)-AİİYİ: Aynalanma/ İdealizasyon/ İkiizliğe Yaklaşma İhtiyacı, İİKİ: İdealizasyon/ İkiizlikten Kaçınma İhtiyacı, AİK: Aynalanmadan Kaçınma İhtiyacı, AIDA-Türkiye: Ergen Kimlik Değerlendirme Ölçeği.

Geçerlik Analizi Bulguları

Yapı geçerliğinin tespiti amacıyla BBÖ için SPSS AMOS v.25 programı aracılığıyla gerçekleştirilen DFA’da uyum iyiliği indeksleri olarak χ^2 /sd oranı, GFI (İyilik uyum indeksi), AGFI (Düzeltilmiş iyilik uyum indeksi), IFI (Artırmalı uyum indeksi), CFI (Karşılaştırmalı uyum indeksi), SRMR (Standartlaştırılmış ortalama hataların karekökü), AIC (Akaike bilgi kriteri) ve RMSEA (Yaklaşık hataların ortalama karekökü) değerlerinden yararlanılmıştır. Analiz sonucunda BBÖ için oluşturulan tek faktörlü modelin GFI dışındaki AGFI, IFI ve CFI değerleri kabul edilebilir değerlerin altında bulunmuştur. Ayrıca 11. maddenin .07 gibi oldukça düşük bir faktör yükünün olması nedeniyle ilgili madde çıkarılarak uyum değerlerinin iyileşmesi beklenmiştir. Ancak bir madde çıkarıldıktan sonra da istenen uyum değerleri elde edilemeyince uyum iyiliğinin kabul edilebilir düzeylere ulaşip ulaşmayacağının tespiti için 3 ve 6. maddeler ile 5 ve 11. maddeler arasında iki modifikasyon yapılmıştır ve istenen uyum değerleri (Tabachnick ve Fidell 2015) elde edilmiştir (Tablo 2 ve Şekil 1). Ayrıca BBÖ maddelerinin faktör yükleri 11. madde (.29) dışında .30 ve üzerindedir, madde analizi kapsamında yapılan alt ve üst %27’lik grupların karşılaştırılması sonucunda ise bütün maddelerin ayırt edici olduğu saptanmıştır (Tablo 3).

Tablo 2: Benlik Belirginliği Ölçeğinin doğrulayıcı faktör analizi uyum iyiliği indeksleri sonuçları

	Kabul edilebilir değer	Modifikasyon Öncesi	Modifikasyon Sonrası*
χ^2	-	221,08	150,58
df	-	54	52
χ^2 /df	$\leq 0,3$	4,09	2,89
AGFI	$> 0,85$	0,87	0,91
GFI	$> 0,90$	0,91	0,94
IFI	$> 0,90$	0,83	0,90
CFI	$> 0,90$	0,82	0,90
SRMR	$\leq 0,08$	0,067	0,056
AIC	-	269,08	202,58
RMSEA	$\leq 0,08$	0,09 (0,078-0,102)	0,70 (0,057-0,083)

*3 ve 6.; 5 ve 11. maddeler arasında modifikasyon yapılmıştır; AGFI: Düzeltilmiş iyilik uyum indeksi, GFI: İyilik uyum indeksi, IFI: Artırmalı uyum indeksi, CFI: Karşılaştırmalı uyum indeksi, SRMR: Standartlaştırılmış ortalama hataların karekökü, AIC: Akaike bilgi kriteri, RMSEA: Yaklaşık hataların ortalama karekökü.

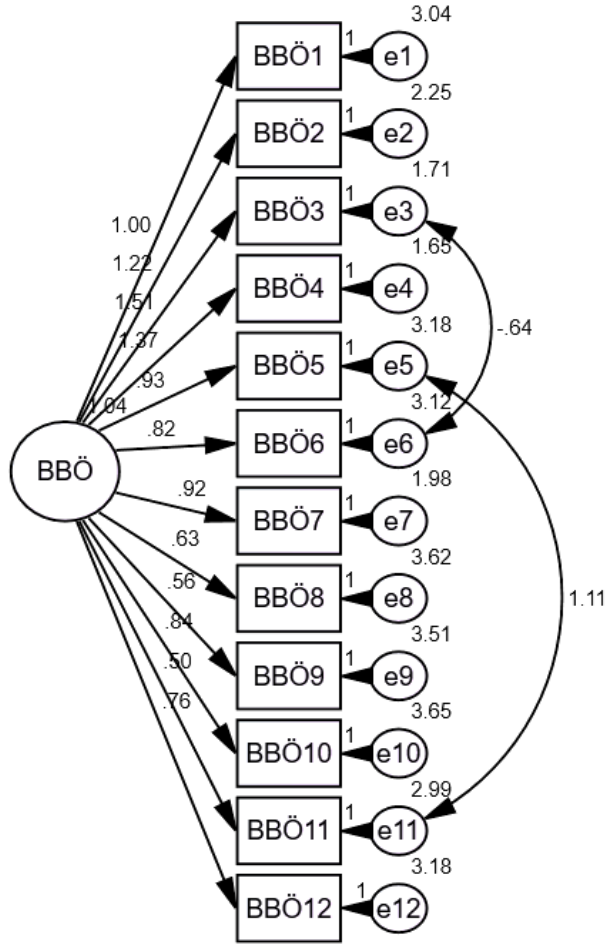
Tablo 3: BBÖ DFA Faktör Yükleri, Madde-Toplam Puanı Korelasyonları ve Madde Analizi Sonuçları

Maddeler	DFA Faktör Yükleri	Madde Toplam Korelasyon	Madde Analizi				t
			Yüksek (%27)		Düşük (%27)		
			N=105		N=105		
			Ort.	Ss	Ort.	Ss	
BBÖ3	.762	0.59	5.52	1.34	2.05	1.36	18.56*
BBÖ4	.736	0.61	5.44	1.38	2.06	1.21	18.85*
BBÖ2	.638	0.53	5.36	1.47	2.08	1.22	17.52*
BBÖ7	.554	0.48	4.73	1.35	2.51	1.342	11.99*
BBÖ1	.505	0.47	5.72	1.31	2.59	1.30	14.89*
BBÖ5	.470	0.48	5.23	1.57	2.46	1.80	11.82*
BBÖ6	.429	0.38	5.07	1.69	2.69	1.88	9.56*
BBÖ10	.410	0.39	5.00	1.81	2.39	1.85	10.29*
BBÖ12	.400	0.38	4.77	1.74	2.32	1.85	10.60*
BBÖ8	.319	0.33	4.93	1.74	2.71	1.84	8.95*
BBÖ9	.301	0.30	4.86	1.81	2.75	1.81	8.45*
BBÖ11	.292	0.29	4.41	1.74	2.32	1.59	4.96*

*p<.001

BBÖ: Benlik Belirginliği Ölçeği

Şekil 1. Benlik Belirginliği Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi

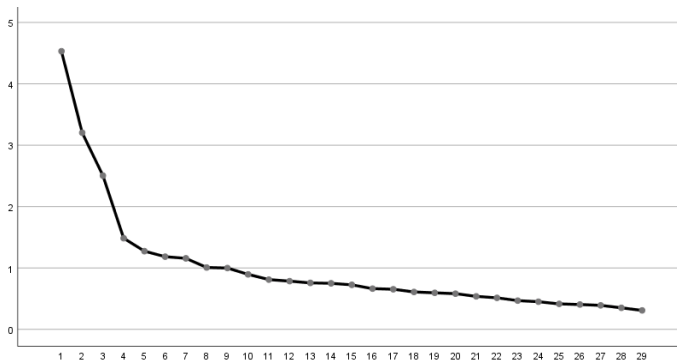
BBÖ: Benlik Belirginliği Ölçeği

KİE'nin yapı geçerliğinin sınanması ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında olduğu gibi AFA ile gerçekleştirilmiştir. İlk olarak veri setinin AFA'ya uygunluğunun tespiti için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett testi değerleri hesaplanmıştır ve Bartlett testinin anlamlı olduğu ve KMO'nun ise 0.79 olduğu bulunmuştur. AFA yapılırken madde yüklerinin .30 veya üstü değerler alması ve maddelerin birden fazla faktöre girmemesi veya madde yükleri arasındaki farkın .10'dan fazla olması beklenir (Büyüköztürk, 2011). KİE için yapılan AFA'da orijinal çalışmadaki beş faktörlü ve uyarlama çalışmasındaki üç faktörlü yapıdan farklı olarak 11 faktörlü bir yapının olduğu görülmüştür. Ancak scree plot üzerinde özdeğeri 1'in üzerinde altı kırılma noktası olmakla birlikte grafikteki eğimin üç noktadan sonra azalması ve uyarlama çalışmasında üç faktörlü bir yapının önerilmesi nedeniyle ölçek AFA'da üç faktörlü bir yapıya zorlanmıştır (Şekil 2). Bu kapsamda ölçek maddelerinden bazılarının yeterince iyi çalışmadığı saptanmıştır ve 3, 29 ve 30. maddelerin kendi alt boyutları dışında bir alt boyuta yüklendiği, 10. maddenin faktör yükü .30'un altında olduğu ve 11 ve 36. maddelerin ise binişik bir şekilde iki alt boyuta birden yüklendiği görülerek bu maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Bu maddelerden 3 ve 30 KİE'nin idealizasyondan-ikizlikten kaçınma ihtiyacı (İİKİ) alt boyutunda yer alırken, 10, 11, 29 ve 36 ise aynalanma-idealizasyon-ikizliğe yaklaşma ihtiyacı (AİİYİ) alt boyutunda yer alan maddelerdir. Aynalanmadan kaçınma ihtiyacı (AKİ) alt boyutundan ise madde çıkarılması gerekmemiştir. Madde çıkarma işlemleri sonrasında tekrar AFA yapılmıştır. KİE'nin uyarlama çalışmasında bulunan üç faktörlü bir yapı ve scree plot dağılımı (Şekil 2) dikkate alınarak üç faktörlü bir yapıyla ve Varimax dik döndürmesiyle AFA gerçekleştirilmiştir ve özdeğeri 1'den büyük olan ve varyans değerleri sırasıyla 15.34, 10.31, 8.25 olmak üzere toplam varyansın %33.90'ını açıklayan 3 faktörlü bir yapıya ulaşılmıştır. KİE maddelerinin faktörlere dağılımı, faktör yükleri, madde toplam korelasyonları ve üst %27 ila alt %27'lik grupların karşılaştırılması bulguları Tablo 4'tedir.

Tablo 4: KİE AFA Faktörleri, Madde Yükleri, Özdeğer ve Varyans Değerleri, Madde Toplam Korelasyonları ve Madde Analizi Sonuçları

Maddeler	Madde Toplam Korelasyon	F1	F2	F3	Madde Analizi				t
					Yüksek (%27)		Düşük (%27)		
					Ort	SS	Ort	SS	
KİE22	.56	.674			6.02	1.45	2.86	1.92	13.38*
KİE32	.55	.661			6.05	1.45	2.57	1.63	16.27*
KİE8	.54	.647			6.36	0.99	3.27	1.96	14.31*
KİE21	.51	.633			5.88	1.40	2.93	2.01	13.30*
KİE2	.55	.629			5.65	1.28	2.57	1.82	14.19*
KİE12	.49	.592			5.45	1.71	2.48	1.64	12.79*
KİE14	.49	.581			5.55	1.54	2.57	1.76	12.98*
KİE1	.48	.579			4.89	1.67	1.84	1.32	14.63*
KİE7	.48	.563			5.09	1.71	2.17	1.41	13.39*
KİE17	.40	.485			5.74	1.46	3.33	2.06	9.75*
KİE27	.39	.478			5.13	1.88	2.82	1.94	8.74*
KİE26	.40	.459			5.31	1.88	2.89	1.91	9.20*
KİE33	.35	.398			4.09	1.93	2.00	1.43	8.84*
KİE4	.32	.371			4.99	1.97	2.86	2.03	7.70*
KİE19	.32	.364			4.37	1.97	2.56	1.78	6.95*
KİE31	.32	.358			4.12	2.04	2.21	1.70	7.29*
KİE35	.29	.354			4.18	2.14	2.00	1.58	8.35*
KİE28	.59		.728		4.23	1.78	1.24	0.55	16.35*
KİE16	.52		.660		4.05	1.78	1.08	0.31	16.75*
KİE20	.52		.652		4.47	1.87	1.27	0.88	15.77*
KİE25	.44		.603		3.82	1.88	1.21	0.72	13.28*
KİE34	.38		.557		3.81	1.89	1.54	1.11	10.51*
KİE13	.35		.532		3.98	1.86	1.54	0.91	11.98*
KİE38	.31		.425		3.85	1.97	1.64	1.55	9.02*
KİE6	.31		.424		3.78	2.06	1.43	0.98	10.51*
KİE9	.32		.410		4.51	1.89	2.07	1.45	10.42*
KİE5	.52			.689	5.52	1.62	2.01	1.26	17.51*
KİE15	.38			.577	5.07	1.79	2.16	1.26	13.54*
KİE37	.40			.563	5.41	1.81	2.39	1.59	12.72*
KİE23	.38			.556	5.09	1.82	2.11	1.47	13.01*
KİE24	.38			.540	5.18	1.81	2.25	1.64	12.56*
KİE18	.27			.468	5.34	1.66	2.89	1.92	9.89*
Özdeğer (Eigenvalue)		4.91	3.20	2.64					
Varyans (%)		15.34	10.31	8.25					

*p<.001, KİE: Kendiliknesnesi İhtiyaçları Envanteri

Şekil 2. KİE scree plot grafiği

Yakınsak geçerlik analizi kapsamında BBÖ ve KİE için hem birbirleri arasındaki hem de AIDA-Türkiye ile her iki ölçek arasındaki korelasyonlar dikkate alınmıştır ve BBÖ ve KİE'nin AIDA-Türkiye ölçek toplamı ve alt boyutları arasında anlamlı düzeyde korelasyonların olduğu saptanmıştır. Sadece BBÖ ile KİE-İİİK ve KİE-AİK arasında anlamlı korelasyonlar bulunmamıştır (Tablo 1).

TARTIŞMA

Bu çalışmada daha önce Türkçe uyarlama çalışması yetişkinler için yürütülen BBÖ ve KİE ölçeklerinin ergenlerde geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Ergenlik döneminde benlik belirginliğinin sağlanıp sağlanmadığı ve kendiliknesnesi ihtiyaçlarının ne düzeyde karşılandığı bu dönemin en önemli gelişimsel görevi olan kimlik kazanımı süreci açısından önem taşımaktadır (Tolpin, 2002). Bu nedenle benlik

belirginliği ve kendiliknesnesi ihtiyaçlarının değerlendirilmesine yönelik ölçeklerin ergenlerin bu sürecinin anlaşılmasına katkıda bulunacağı düşünüldüğü bu çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada olduğu gibi BBÖ'nün hem orijinal çalışmada (Campbell ve ark., 1996) hem de uyarlama çalışmasında (Sümer ve Güngör, 1999) Cronbach Alpha değerinin .70 üzerindedir. KİE'nin üç alt ölçeğinin güvenilirlik analizi kapsamında hesaplanan Cronbach Alpha değerlerinin KİE-AKİ hariç .70'in üzerinde olduğu, KİE-AKİ'nin ise özellikle psikolojik ölçme araçları için .60 ve üzerindeki değerlerin yeterli olduğu (Şeker ve Gençdoğan, 2006) kriterini sağladığı görülmüştür. KİE-AKİ için benzer bir durum uyarlama çalışmasında da söz konusudur ve o çalışmada da bu alt ölçeğin .70 değerine ulaşmadığı belirtilmelidir (Yurduşen ve Gençöz, 2018). Ancak KİE'nin orijinal çalışmasında ise bütün faktörlerin .70 üzerinde bir Cronbach Alpha değerine sahip olduğu bulunmuştur (Banai ve ark., 2005). BBÖ ve KİE'nin madde analizi kapsamında her bir maddenin aynı davranışları ölçme konusundaki ayırt ediciliğini (Büyüköztürk, 2011) değerlendirmek amacıyla ölçekten en düşük ve en yüksek puan alan alt ve üst %27'lik gruplar arasındaki farklılaşmalar incelenmiştir. Her iki ölçekte yer alan her bir maddenin alt ve üst %27'lik grupları arasında üst %27'lik grup lehine anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır.

BBÖ'nün yapı geçerliği için yapılan DFA'da ölçeğin tek faktörlü yapısının iki modifikasyonla önerilen uyum iyiliği değerlerine ulaştığı görülmüştür. Ayrıca 11. madde (.29) dışındaki bütün maddelerin faktör yüklerinin .30 ve üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Orijinal çalışmada DFA değil AFA yapılmıştır, AFA'da iki faktörlü bir yapı bulunmakla birlikte ikinci faktörün varyansının çok düşük olması nedeniyle tek faktörlü bir yapının daha uygun olduğuna karar verilmiştir (Campbell ve ark., 1996). Uyarlama çalışmasında ise geçerlik çalışmasının tam olarak yapılmadığı belirtilerek sadece güvenilirlik analizi sonuçları sunulmuştur (Sümer ve Güngör, 1999). Dolayısıyla bu çalışmada BBÖ'nün geçerlik analizi ilk kez yapılmıştır ve orijinal çalışmada tek faktörlü bir yapının tercih edilmesi nedeniyle DFA tek faktörlü bir modelle sınanmıştır ve bu modelin uyum iyilik düzeyinin yeterli olduğu görülmüştür.

KİE'nin yapı geçerliği için Türkçe uyarlama çalışmasında olduğu gibi AFA uygulanmıştır. Ancak AFA yapılırken bazı maddelerin farklı faktörlere yüklenmesi, bazı maddelerin binişik olması ve bazı maddelerin ise faktör yüklerinin .30'un altında olması nedeniyle toplam 6 madde ölçekten çıkarılmıştır. Yapılan AFA sonucunda Türkçe uyarlama çalışmasındakine benzer şekilde üç faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Bu üç faktör toplam varyansın %33.90'ını açıklamıştır. Ölçek maddelerinin faktör yüklerinin 4 (.36) ve 35. (.37) maddeler dışında .40'ın üzerinde olduğu görülmüştür. KİE'nin faktör yapısının incelenmesi hem orijinal çalışmada hem de uyarlama çalışmasında sadece AFA ile gerçekleştirilmiştir. Orijinal çalışmada beş faktörlü bir yapı (Banai ve ark., 2005) bulunmuşken uyarlama çalışmasında beş ve üç faktörlü yapılar denenmiş ve üç faktörlü yapının uygun olduğuna karar verilmiştir (Yurduşen ve Gençöz, 2018). Ayrıca KİE'nin kendi alt boyutları arasındaki korelasyonlarda da Banai ve arkadaşlarının (2005) çalışmasında olduğu gibi yaklaşma ve kaçınma alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler bulunmamıştır.

Yakınsak geçerlik korelasyonları incelendiğinde beklendiği gibi BBÖ'nün AIDA-Türkiye toplamı ve alt boyutlarıyla negatif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkiler gösterdiği saptanmıştır. Bu bulgu benlik belirginliğinin sağlık bir kimlik gelişimiyle bağlantılı olmasının (Lodi-Smith ve Crocetti, 2017; Schwartz ve ark., 2010) yanı sıra benlik belirginliğinin depresyon, yalnızlık, kaygı ve borderline kişilik özellikleri gibi problemlerle negatif yönde ilişkili olduğu (İmamoğlu ve Bilge, 2022; Richman ve ark., 2016; Schwartz ve ark., 2012) ve düşük benlik belirginliğine sahip bireylerin genel olarak düşük bir benlik sürekliliği duygusuna sahip olduğu (Jiang ve ark., 2023) bulgularıyla bir tutarlılık göstermektedir. Benzer şekilde AKİ ile AIDA-Türkiye toplam ve alt boyutları arasında negatif, AİİYİ ve İİKİ ile pozitif yönde korelasyonlar bulunmuştur. Bu korelasyonlar aynalanmadan kaçınma azaldıkça kimlik dağınıklığının artırdığını göstermesi açısından önemlidir. Ayrıca BBÖ ile KİE alt boyutları arasında sadece BBÖ ve AİİYİ arasında düşük negatif bir korelasyon bulunmuştur. Benlik belirginliği ve kendiliknesnesi ihtiyaçları her ne kadar kimlik oluşumu sürecinde etkili faktörler olsalar da benlik belirginliği kişinin daha çok kendine ilişkin öz değerlendirmelerini kendiliknesnesi ihtiyaçları ise önemli diğerleri tarafından karşılanan veya karşılanmayan ilişkisel yönleri ifade etmektedirler. Bu nedenle birbirleriyle ilişkili olmaktan ziyade birbirlerini tamamlayıcı oldukları söylenebilir. Bu bulgular aynı zamanda Kohut'un (1971) istikrarlı bir kimlik gelişimi için bakımverenlerini kendiliknesneleri olarak kullandıkları ve bu ihtiyaçların engellenmesinin ise depresyon, kaygı, öfke, hiddet ve utançla bağlantılı olduğu (Kohut, 1984) şeklindeki bakış açısıyla paraleldir. Ek olarak bu sonuçlar AİİYİ ve İİKİ'nin kişilik bozukluklarıyla pozitif ilişkilerinin olduğu (Bingöl ve Bilge, 2023) ve ebeveynlerinden yeterli onay görmeyen ergenlerin daha yüksek düzeyde kaygı ve depresyon yaşadığı (Harter, 1999) bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Araştırmanın sınırlılıkları

Ergenlere yönelik alanyazında yeterli sayıda araştırmanın bulunmamasının bu yaş dönemi ölçeklerinin çok sayıda olmamasıyla da bağlantılı olduğu düşünüldüğü alanyazına ergenlerle ilgili yapılacak çalışmalarda

kullanılabilecek geçerli ve güvenilir iki ölçek kazandırılmış olması bu çalışmanın güçlü yönüdür. Ancak çalışmanın test tekrar test güvenirliği analizlerinin bulunmaması, kız ve erkek öğrenci sayısı, her sınıf seviyesindeki öğrenci sayısı ve anne babaların eğitim düzeyleri açısından eşit bir dağılımın olmaması gibi sınırlılıkları da bulunmaktadır. Ayrıca her ne kadar orijinal uyarlama çalışmasından hareketle olsa da KİE'nin bu çalışmada sadece AFA'sı yapılmış olması ve DFA'sının gerçekleştirilmiş olmaması da bir sınırlılık olarak değerlendirilebilir, sonraki çalışmalarda ölçeğin DFA'sının yapılması önerilebilir. Yeni çalışmalarda katılımcı gruplarının benzerliğinin artırılmasının yararlı olacağı ve çeşitli klinik örneklemelerde bu ölçeklerin kullanılmasının ölçeklerin ayırt edici geçerliğine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak BBÖ ve KİE'nin psikometrik özelliklerine ilişkin olarak elde edilen bulgular her iki ölçeğinde ergenlerle gerçekleştirilecek çalışmalarda kullanılabilecek geçerli ve güvenilir ölçekler olduğunu göstermiştir. Bu ölçekler kullanarak yapılacak araştırmaların ergenlerin benlik ve kendilik gelişimlerine ve bu değişkenlerin gerek sağlıklı kimlik gelişimi gerekse olası kendilik psikopatolojileriyle ilişkilerinin açıklanmasına katkı sunarak alanyazında yer alan çalışmaların kapsamının genişlemesine aracılık edeceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Akhtar, S., & Samuel, S. (1996). The concept of identity: developmental origins, phenomenology, clinical relevance, and measurement. *Harvard review of psychiatry*, 3(5), 254-267.

Arble, E. P., Shankar, S., Steinert, S. W., & Daugherty, A. M. (2021). Mental health in residential healthcare workers during the COVID-19 pandemic: The moderating role of selfobject needs. *Frontiers in Psychiatry*, 12, 596618.

Audet, É. C., Levine, S. L., Holding, A. C., Powers, T. A., & Koestner, R. (2022). Navigating the ups and downs: Peer and family autonomy support during personal goals and crises on identity development. *Self and Identity*, 21(4), 456–473.

Banai, E., Mikulincer, M., & Shaver, P. (2005). "Selfobject" needs in Kohut's self psychology. *Psychoanalytic Psychology*, 22, 224-260.

Barrera, A. (2016). Self psychology and psychosis: The development of the self during intensive psychotherapy of schizophrenia and other psychoses [Review of the book *Self psychology and psychosis: The development of the self during intensive psychotherapy of schizophrenia and other psychoses*, by D. Garfield & I. Steinman]. *American Journal of Psychiatry*, 173(11), 1136-1137.

Becht, A. I., Nelemans, S. A., Branje, S. J., Vollebergh, W. A., Koot, H. M., & Meeus, W. H. (2017). Identity uncertainty and commitment making across adolescence: Five-year within-person associations using daily identity reports. *Developmental Psychology*, 53(11), 2103.

Belon, K.E., Smith, J.E., Bryan, A.D., Lash, D.N., Winn, J.L., & Gianini, L.M. (2011). Measurement invariance of the Eating Attitudes Test-26 in Caucasian and Hispanic women. *Eating Behaviors*, 12, 317–320.

Bigler, M., Neimeyer, G.J., & Brown, E. (2001). The divided self revisited: Effects of self-concept clarity and self-concept differentiation on psychological adjustment. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 20, 396–415.

Bingöl, N., & Bilge, Y. (2023). Kendiliknesnesi ihtiyaçları ve kişilik bozuklukları arasındaki ilişkide savunma mekanizmaları ve kişilerarası ilişki boyutlarının aracı rolü. *Klinik Psikoloji Dergisi*, 7(2), 216-239.

Błażek, M., & Besta, T. (2010). Self-concept clarity and religious orientations: Prediction of purpose in life and self-esteem. *Journal of Religion and Health*, 51(3), 947-960.

Brown, B. B., & Larson, J. (2009). Peer relationships in adolescence. In R. M. Lerner & L. Steinberg (Eds.), *Handbook of adolescent psychology*. Wiley, Hoboken, NJ.

Bukowski, W. M., Newcomb, A. F., & Hartup, W. W. (1996). *The company they keep: Friendship in childhood and adolescence*. Cambridge University Press, New York.

Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. 10. Baskı. Pegem A Yayıncılık, Ankara.

Campbell, J.D., Trapnell, P.D., Heine, S.J., Katz, I.M., Lavallee, L.F., & Lehman, D.R. (1996). Self-concept clarity: Measurement, personality correlates, and cultural boundaries. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 141–156.

- Campbell, J. D., Assanand, S., & Di Papula, A. (2003). The structure of the self-concept and its relation to psychological adjustment. *Journal of Personality*, 71(1), 115-140.
- Crocetti, E., Rubini, M., Branje, S., Koot, H. M., & Meeus, W. (2016). Self-concept clarity in adolescents and parents: A six-wave longitudinal and multi-informant study on development and intergenerational transmission. *Journal of Personality*, 84(5), 580–593.
- Crocetti, E., & Van Dijk, M. P. A. (2016). Self-concept clarity. In R. J. R. Levesque (Ed.), *Encyclopedia of adolescence* (pp 1–5). Springer International Publishing, Cham, Switzerland.
- Çuhadaroglu Çetin, F., Özdemir, D.F., Ataman, E., Tüzün, Z., Akdemir, D. (2016). Ergen Kimlik Değerlendirme Ölçeği'nin (EKDÖ) Türk Toplumuna Uyarlanması ve Ergenlikte Kimlik Gelişiminin ve Kişilik Bozukluklarının Değerlendirilmesi. 1002 Tübitak Projesi, Proje No: 115S876. Erişim Tarihi: 18.09.2024, Erişim Linki: <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/616990/ergen-kimlik-degerlendirme-olcegi-nin-ekdo-turk-toplumuna-uyarlanmasi-ve-ergenlikte-kimlik-gelisiminin-ve-kisilik-bozukluklarinin-degerlendirilmesi>
- Erikson, E. H. (1968). *Identity, youth, and crisis*. W. W. Norton, New York.
- Foelsch, P. A., Odom, A. E., & Kernberg, O. F. (2008). Treatment of adolescents with identity diffusion: a modification of transference focused psychotherapy. *Santé mentale au Québec*, 33(1), 37-60.
- Goth, K., Foelsch, P., Schlüter-Müller, S., Birkhölzer, M., Jung, E., Pick, O., & Schmeck, K. (2012). Assessment of identity development and identity diffusion in adolescence-Theoretical basis and psychometric properties of the self-report questionnaire AIDA. *Child and adolescent psychiatry and mental health*, 6, 1-16.
- Harter, S. (1999). *The construction of the self: A developmental perspective*. Guilford Press, New York.
- İmamoğlu, A. H., & Bilge, Y. (2022). Borderline kişilik özellikleri çerçevesinde aile öngörülemezliği, benlik belirginliği ve savunma mekanizmalarının incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 37(89), 67-80.
- Jiang, T., Wang, T., Poon, K. T., Gaer, W., & Wang, X. (2023). Low self-concept clarity inhibits self-control: The mediating effect of global self-continuity. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 49(11), 1587-1600.
- Kline, R. B. (2013). Exploratory and confirmatory factor analysis, Y. Petscher ve C. Schatsschneider (Ed.), in *Applied quantitative analysis in the social sciences* (171-207). Routledge, New York.
- Koepke, S., & Denissen, J. J. A. (2012). Dynamics of identity development and separation-individuation in parent-child relationships during adolescence and emerging adulthood—A conceptual integration. *Developmental Review*, 32(1), 67–88.
- Kohut H (1971). *Kendiliğin Çözümlemesi*. (Çev: C. Atbaşoğlu, B. Büyükkal, C. İşcan) Metis Yayınları, İstanbul.
- Kohut H (1977). *Kendiliğin Yeniden Yapılanması*. (Çev: O. Cebeci). Metis Yayınları, İstanbul.
- Kohut H (1984). *Psikanaliz Nasıl Sağaltır?*. (Çev: F. B. Helvacioğlu). Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları, İstanbul.
- Kohut, H., & Wolf, E. S. (1978). The disorders of the self and their treatment: An outline. *International journal of Psychoanalysis*, 59(4), 413-425.
- Kroger J. (2017). *Identity Development in Adolescence and Adulthood*. Published online: 27 February 2017. Erişim Tarihi: 30 Haziran 2024, Erişim Linki: www.oxfordre.com
- Laible, D. J., Carlo, G., & Roesch, S. C. (2004). Pathways to self-esteem in late adolescence: The role of parent and peer attachment, empathy, and social behaviours. *Journal of Adolescence*, 27(6), 703-716
- Lodi-Smith, J., & Crocetti, E. (2017). Self-concept clarity development across the lifespan. In J. Lodi-Smith & K. DeMarree (Eds.), *Self-concept clarity: Perspectives on assessment, research, and applications* (pp. 67–84). Springer, Cham, Switzerland.
- Lodi-Smith, J. & DeMarree, Kenneth, G. (Eds.). (2018). *Self-Concept Clarity: Perspectives on Assessment, Research, and Applications*. Springer, Cham, Switzerland.
- Marcia, J. E. (1966). Development and validation of ego-identity status. *Journal of personality and social psychology*, 3(5), 551.

- Rhodes, J. E., Spencer, R., Keller, T. E., Liang, B., & Noam, G. (2006). A model for the influence of mentoring relationships on youth development. *Journal of Community Psychology*, 34(6), 691-707.
- Richman, S. B., Pond Jr., R. S., Dewall, C. N., Kumashiro, M., Slotter, E. B., & Luchies, L. B. (2016). An unclear self leads to poor mental health: Self-concept confusion mediates the association of loneliness with depression. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 35(7), 525–550.
- Schwartz, S. J., Klimstra, T. A., Luyckx, K., Hale, W. W., III, Frijns, T., Oosterwegel, A., et al. (2010). Daily dynamics of personal identity and self-concept clarity. *European Journal of Personality*, 25, 373–385.
- Schwartz, S.J., Klimstra, T.A., Luyckx, K., Hale, W.W. III, & Meeus, W.H.J. (2012). Characterizing the self-system over time in adolescence: Internal structure and associations with. internalizing symptoms. *Journal of Youth and Adolescence*, 41, 1208–1225.
- Sümer, N., & Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örnekleme üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Şeker, H., & Gençdoğan, B. (2006). Psikolojide ve eğitimde ölçme aracı geliştirme. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. (2015). Çok Değişkenli İstatistiklerin Kullanımı. (Çev. Ed.: M. Baloglu), 6. Baskı. Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Tolpin, M. (2002). The adolescent self: Finding the me in the mirror. In A. Goldberg (Ed.), *Progress in self psychology* (Vol. 18, pp. 129-146). Analytic Press, Hillsdale, NJ.
- Van Dijk, M.P.A., Branje, S., Keijsers, L., Hawk, S.T., Hale W.W. III, & Meeus, W. (2014). Self-concept clarity across adolescence: Longitudinal associations with open communication with parents and internalizing symptoms. *Journal of Youth and Adolescence*, 43, 1861–1876.
- Vartanian, L.R., & Dey, S. (2013). Self-concept clarity, thin-ideal internalization, and appearance-related social comparison as predictors of body dissatisfaction. *Body Image*, 10, 495–500.
- Wong, A. E., Vallacher, R. R., & Nowak, A. (2016). Intrinsic dynamics of state self-esteem: The role of self-concept clarity. *Personality and Individual Differences*, 100, 167–172.
- Wu, J., Watkins, D., & Hattie, J. (2010). Self-concept clarity: A longitudinal study of Hong Kong adolescents. *Personality and Individual Differences*, 48, 277–282.
- Yurduşen, S. & Gençöz, F. (2018). Kendiliknesnesi İhtiyaçları Envanterinin Türk toplumundaki psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Klinik Psikoloji Dergisi*, 2(2), 88-98.